

Atso Haapanen

KATKERA KAUKOPARTIO

KARISTO
HELSINKI

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

© Atso Haapanen ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-52748-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Kirja perustuu kaukopartio Matti 1:n kesällä 1944 tekemään partiokertomukseen ja Ilmavoimien tiedonantoihin. Kaikki kirjan tapahtumat ja miesten nimet ovat tosia.

1. luku

Alikersantti Suikkanen seisoivat latvastaan haarautuneen männyn vieressä ja kuunteli idästä kuuluvaa voimakasta tykkitulta.

– Sinne meidän pitäisi mennä, viereen tullut alikersantti Nuija totesi kuin itseksensä.

Suikkanen vilkaisi Nuijaa ja katseli sitten taivaalle.

– Niin pitäisi, hän lopulta vastasi. – Sinne meno on vaikeaa, mutta poispääsy ehkä mahdotonta.

– Näkee sitten, kunhan ensin sinne päästään.

Miesten luokse käveli kokenut partiomies Kaino Rastas, joka oli tälle matkalle kohotettu vääpelistä upseerikokelaaksi. Hänen mukanaan oli alikersantti Määttänen.

– Missä kävitte? Suikkanen kysyi tulijoilta.

– Kysyin Jalkaväkirykmentti 15:n komentopaikalta viimeisimmät tiedot vihollisesta.

– Mitä ne kertoivat?

– Rynnivät vauhdilla asemiamme kohti.

– Miten puolustus?

– Murtunut monessa kohti ja miehet perääntyvät.

– Se tietää sitten pikaista lähtöä meillekin.

– Niinpä, Rastas myönsi. – Suunta on vain suoraan vihollisen syliin.

Partiomatkat olivat aina olleet vaarallisia, mutta nyt tilanne sodassa oli kokonaan toinen. Vihollinen oli aloittanut massiivisen suurhyökkäyksen kesäkuun 9. päivänä 1944. Päämaja tarvitsi nopeasti tietoja vihollisen aikeista ja joukkojen määrästä, joten se määräsi useita partioita kätkeytymään vielä omalle puolellemme rintamalinjaa ja odottamaan piilossa vihollisen etenemistä. Kun vihollisjoukot olisivat menneet partion ohitse, tulisivat partiomiehet piiloistaan ja aloittaisivat toimintansa vihollisen selustassa. Näitä Karjalankannakselle sijoitettuja partioita kutsuttiin Mateiksi. Nyt Rastas oli määrätty johtamaan nelimiehistä Matti 1 -partiota.

Miehet seisoivat Jalkaväkirykmentti 15:n pioneeri-joukkueen majoituspaikalla. Sinne partio oli tullut avustettuaan kesäkuun 14. päivänä Matti-partiota 2 kuljettamaan sen muonat Matti 2:n toiminta-alueelle, jonka jälkeen Matti 1 oli palannut takaisin Raudun kirkonkylään. Siellä Rastaan partio otti omat muonansa ja kävi kätkemässä ne omalle toiminta-alueelleen.

Partion saama tehtävä oli tällä kertaa harvinaisen lyhyt. Tavallisesti tehtäviin oli lueteltu lukuisten maanteiden ja rautateiden, kylien ja majoitusalueiden sekä vihollisen joukkojen tiedustelut. Nyt Erillinen pataljoona 4 oli saanut käskyn asettaa pataljoonan 1. kompaniasta nelimiehistä partion seuraamaan vihollisen etenemistä Raudun maastossa, Kiviniemi–Raasuli-rautatiellä ja Rautu–Sirkiänsaari-maantiellä.

Vaikka Päämajassa tarvittiinkin nopeasti tietoja vihollisen liikkeistä, tiedettiin siellä tehtävän vaikeus, joten partiota ei haluttu turhaan vaarantaa lukuisilla tehtävillä. Partiomiehet olivat ammattimiehiä, joten he

ilmoittaisivat Päämajaan muutkin havaintonsa vihollisesta, jos he matkallaan sellaista näkisivät.

– Ota Kyyneleellä koeyhteys tukikohtaan, Rastas määräsi partion radistina toimineelle Suikkaselle. – Sitten meidän täytyy rientää matkaan.

Suikkanen nyökkäsi, mutta ei sanonut mitään. Hän käveli reppunsa luokse, otti sieltä Kyyneleen ja alkoi viritää sitä lähetyskuntoon. Sitten hän naputteli sanoman.

Muut katselivat päältä, kun Suikkanen kuunteli sanomansa jälkeen. Tämä kohensi korvillaan olleita kuulokkeita ja naputteli jälleen lähettimellään. Sitten hän katsoi Rastasta.

– Kyynel ei toimi!

– Pelleiletkö?

– Tosissani minä tätä naputtelen.

– Tarkista putket ja akut tai tee muita taikojasi.

– Parhaani yritän.

Suikkanen otti kuulokkeet korviltaan ja alkoi tutkia Kyyneltä.

– Ei tätä saa kuntoon, Suikkanen totesi puolen tunnin kuluttua.

– Mikä siinä on vikana? Nuija kysyi.

– Näkyvää vikaa ei löydy, lieneekö sotaväsymystä.

– Sitähän on jokaisella miehellä, Rastas myönsi.

– Miksei sitten radiolähettimellä.

– Mitä nyt tehdään? Lauri Määttänen kysyi.

Suikkanen katsoi Määttästä.

– Kyynel on partion korvat ja suu ja aseet hampaat. Ryssien selustassa on vaikea olla kuuromyökkänä.

– Menen soittamaan Jalkaväkirykmentti 15:n tukikohdan puhelimella ja kerron asiasta.

– Kenelle pirautat? Suikkanen kysyi.

– Soitan ensin luutnantti Kuopalle Rautuun. Sehän se on vastuussa partioiden kätköistä. Kai sekin osaa antaa tarvittaessa uudet määräykset tai hankkii uuden Kyynleen.

Rastas meni soittamaan, muut jäivät seisoskelemaan ulos. Rastas viipyi matkallaan puolisen tuntia.

– Saitko sen kiinni? Suikkanen kysyi Rastaalta.

– Sain.

– Mitä se sanoi?

– Kiroili.

– Eikö muuta?

– Ei kuulemma saa tähän hätään meille uutta Kyyneltä. Kaikki ovat varattuja ja vapaat ovat jossakin varastoissa. Niiden haku kestää.

– Onhan meillä varalta toinen Kyynel Matti-kätkössä, Suikkanen muisti.

– Ei sitä nyt voida hakea, Rastas sanoi. – Ehkä se voidaan noutaa tehtävän aikana.

– Mitä nyt? Nuija kysyi.

Rastas mietti hetken. – Katsotaan tilannetta, hän sanoi sitten. – Ei me voida ilman Kyyneltäkään matkaan lähteä.

Miehet odottivat neljä tuntia. Kuudelta illalla Rastas meni Jalkaväkirykmentti 15:n komentopaikalle kysymään tilanteen kehittymisestä. Takaisin tultuaan hän sanoi pioneereiden teltassa loikoileville partiomiehille:

– Ryssät etenevät luultua nopeammin. Tämä rykmentti vetäytyy yöllä. Me lähdemme sen mukana Rautuun.

– Yritämmekö toisesta kohtaan uudelleen yli? Määtänen kysyi.

- Tuskin ne meitä lepoon päästävät, Rastas mietti.
- Kyllä ne sotaan käskivät.

Partio perääntyi Jalkaväkirykmentti 15:n mukana Rautuun aamuyöllä kesäkuun 15. päivänä. Siellä Rastas soitti jälleen puhelimella luutnantti Kuopalle. Soiton jälkeen Rastas marssi hieman tuohtuneena muiden luokse.

– Ilmeestäsi päätellen puhelu ei sujunut hyvin, Suikkanen totesi itsekin vakavan näköisenä.

– Harvoinpa se sodassa sujuu, Rastas vastasi.

– Kerro.

– Partio määrättiin yrittämään aamulla linjoista läpi, vaikka Kyynel ei toimisikaan.

– Hulluiksiko ne ovat tulleet, Nuija puuskahti.

Rastas katsoi ympärilleen. Ulkopuolisia ei ollut kuulemassa.

– Tiedä siitä hulluudesta, mutta Päämaja tarvitsee nopeasti tietoja vihollisen liikkeistä.

– Sehän on selvä, Nuija vastasi. – Tarkoitinkin, että meidän pitää ylittää linjat valoisaan aikaan eikä yön hämäryydessä.

– Ei tähän aikaan kesästä ole paljoa hämärää, Rastas vastasi, – mutta olisihan ainakin osa ryssistä silloin nukumassa. Nyt ne kaikki ovat hereillä.

– Mitä tehdään? Määttänen kysyi lähinnä Rastaalta.

– Pakkohan partiomiehen on noudattaa käskyä, Rastas vastasi, – vaikka se yhteyden puutteen vuoksi onkin lähes mahdotonta toteuttaa.

– Milloin lähdemme? Nuija kysyi.

– Heti, Rastas sanoi, – mikäli haluamme ylittää linjat aamulla. Valmistautukaa lähtöön, niin yritän hommata meille autokyydin.

Rastas käveli esikuntaan muiden jäädessä kokoamaan varusteitaan. Autopulasta huolimatta partio onnistui saamaan käyttöönsä huonokuntoisen kuorma-auton kuljettajineen. Miehet matkasi autolla Porkun kylään, josta he lähtivät kävelemään Tykläjärven itäpuolelle ja viettivät siellä yön.

Kesäkuun 16. päivän aamuna kello 7.00 partio jatkoi matkaa toiminta-alueelleen. Miehet ylittivät oman estelinjan Tykläjärvestä kilometrin verran itään, jossa he kääntyivät etelään. Partion päästyä kilometrin päähän estelinjasta kärjessä kävellyt Rastas huudahti hiljaa:

– Ryssiä!

Partiomiehet heittäytyivät nopeasti maahan ja ryömivät heidän takanaan olevan pienen suon pohjoisreunaan. Näkyviin tuli ryhmän verran vihollisia.

Nuija vilkaisi vieressään ollutta Rastasta ja kuiskasi:

– Ammutaanko ne ja juostaan eteenpäin?

– Tuskin sieltä vain ryhmän verran tulee. Taitaa olla tunnustelijoita.

– Niin, ei rynnätä suoraan surman suuhun.

Viholliset lähestyivät hitaasti aseet ampumavalmiina.

– Palataanko sitten takaisin, jos ei ammuta? Nuija kuiskasi.

– Ammutaan jos on pakko, Rastas sanoi. – Päästetään ne muuten ohitse ja jatketaan sitten matkaa.

Pian alkoi kuulua vihollisen liikehtimistä partion takaakin ja molemmilta puolilta kuului puhetta.

– Ei me tästä päästä läpi, Rastas kuiskasi muille.
– Palataan takaisin.

Miehet lähtivät varovaisesti ryömimään takaisin-

päin. Kun vihollisen puhetta ei enää kuulunut, he nousivat kävelemään.

– Marssitaan nopeasti, Rastas sanoi hiljaa, – ettei jouduta saarroksiin.

Miehet pälyilivät ympärilleen aseet ampumavalmiina ja perääntyivät takaisin lähtöpaikkaansa.

– Mitä nyt meinaat? Nuija kysyi Rastaalta.

– Ei tuonne ole päivällä menemistä. Ihme ettei paljastuttu.

– Yritetäänkö yöllä uudelleen? Suikkanen kysyi.

– Harkitaan asiaa. Radio on edelleen rikki, joten vaikea siellä on olla, vaikka yli pääsisimmekin.

– Voinhan minä kokeilla Kyyneltä uudelleen, Suikkanen lupasi, – vaikka tuskin se on itsestään kuntoon tullut.

– Kokeile, Rastas sanoi. – Minä käyn sillä aikaa selvittämässä tilannetta paikallisen pataljoonan komentajan kanssa, mikäli sen saa jostakin kiinni.

Rastas lähti kävelemään esikuntaa kohti. Suikkanen otti Kyynleen repustaan ja alkoi virittää sitä lähetyskuntoon. Nuija ja Määttänen katsoivat päältä.

Rastas palasi puolen tunnin kuluttua.

– Toimiiko Kyynel?

– Sama tilanne kuin aiemmin, mutta kaipa tätä Kyyneltä täytyy mukana kantaa.

– Ei sitä hukkaan heitetä, Rastas vastasi, – mutta eipä sitä nyt heti tarvita.

– Tavoititko pataljoonan komentajan? Nuija kysyi.

– Tavoitin. Kysyin siltä uutta paikkaa, mistä voisimme ylittää linjat.

– No, mitä se sanoi?

– Pataljoonan komentajan mukaan vihollinen on miehittänyt koko linjan ja suorittaa siellä jo kenttä-varustelutöitä, joten muualtakin ylitys on mahdotonta.

– Entä nyt?

Rastas huokaisi. – Ei tähänkään kannata jäädä ihmettelemään. Palataan Raudun kirkolle ja kysytään siellä uusia ohjeita.

Parin tunnin odottelun jälkeen partio pääsi huoltokuljetuksen kuorma-auton kyydissä Rautuun. Siellä Rastas marssi nopeasti pioneerijoukkojen puhelimen ääreen ja yritti soittaa Viipuriin majuri Vehniäiselle. Puhelinlinjat olivat kuitenkin niin kuormittuneita, että yhteyden sai vain komentajapuheluilla. Tuohtunut Rastas marssi muiden luokse.

– Ei tästä mitään tule, hän sanoi muille. – Pitää olla vähintään pataljoonan komentaja, että puhelu pääsee läpi. Komppanioiden päällikötkin joutuvat odottamaan.

– Et saanut Vehniäistä kiinni? Suikkanen kysyi.

– Eivät edes yhdistäneet puhelua.

– Sota pitää herratkin kiireisinä, Nuija naurahti.

– Ylemmällä tahollakin tuntuu takalinjoilla olevan pakokauhua, Rastas myönsi, – saatikka sitten miehistössä, joka joutuu kranaattikeskityksessä ottamaan rysien hyökkäyksen vastaan.

– Yritätkö tavoittaa Vehniäistä uudelleen? Suikkanen kysyi.

– Pakkohan se on, muuten seisomme tässä ihmettelemässä sodan loppuun saakka.

– Mutta jos eivät yhdistä edes puhelua?

– Eivät ne meille yhdistäkään, mutta aletaan herroiksi, niin yhdistävät!

- Mitä tarkoitat?
- Seuratkaa perässä, niin näette.

Partiomiehet kävelivät Rastaan perässä Jalkaväkirykmentti 15:n esikuntaan.

– Mene sinä partionjohtajana kertomaan asiasi, Suikkanen sanoi Rastaalle. – Me tavalliset pulliaiset jäämme ulos odottamaan.

Rastas nyökkäsi, mutta ei sanonut mitään.

Esikunnassa Rastas esitti asiansa ja sai pataljoonan komentajan soittamaan Viipuriin. Puhelun mentyä perille ojensi pataljoonan komentaja luurin Rastaalle. Tämän pettymykseksi majuri Vehniäinen ei ollut puhelimessa, mutta siihen vastasi kuitenkin luutnantti Vesa, jolle Rastas selitti tilanteen ja vaati toimivaa Kyyneltä partiolle. Sellainen luvattiin antaa. Rastas kertoi odottavansa Kyyneltä Vehmaistenkylässä tai linjojen siirtyessä Kiviniemessä. Hetken miettimisen jälkeen Rastas tarkoensi partion olevan odottamassa radiolähettimen tuojaa Vehmainen–Kiviniemi-maantiellä.

Rastas lopetti puhelun, tervehti esikunnassa olleita upseereita ja poistui ulos.

– Eivät syöneet sinua elävältä, Nuija naurahti nähtyään Rastaan tulevan.

– Kyllä siellä oli kireä ja kiireinen tunnelma, mutta paniikkia ei näkynyt.

– Saitko järjestettyä uuden Kyyneleen? Suikkanen kysyi.

– Lupasivat antaa. Mennään Vehmaisten kylään.

– Saadaanko auto? Nuija tiedusteli.

– Ei tästä kirkolta ole sinne kuin viitisen kilometriä. Marssitaan sinne tietä pitkin.

– Taitaa autoille olla muutakin käyttöä, Suikkanen sanoi, – joten kävellään, niin vetristyypähän jalat partiomatkaa varten.

Partio otti kantamuksensa ja marssi Vehmaisten kylään. Oli kesäkuun 17. päivä.

– Jäädäänkö tänne odottamaan? Suikkanen kysyi.

– Luulenpa, ettei tänne Kyyneltä saada, Rastas tuumi. – Jatketaan kävelyä Kiviniemen suuntaan. Yritetään ottaa matkalla autokyyti, jos sellainen sinne suuntaan menee.

– Samapa tuo on, Määttänen naurahti, – marssi-taanko täällä vai ryssien puolella.

Partio lähti kävelemään Vehmaisten kylästä maantietä Kiviniemen suuntaan. Muutaman minuutin kävelyn jälkeen tietä pitkin ajoi samaan suuntaan kolme tyhjillään olevaa kuorma-autoa. Rastas pysäytti ensimmäisenä ajaneen auton ja kysyi kyytiä. Se järjestyi ja miehet kiipesivät auton lavalle. Kiviniemessä he laskeutuivat lavalta alas autojen jatkaessa matkaa.

– Odotetaan täällä, Rastas sanoi ja jatkoi Suikkaselle: – Yritä ottaa koeyhteys vielä Kyyneleellä.

– Voihan tuon ajan kuluksi tehdäkin.

Suikkanen viritti Kyyneleen ja naputti sanoman.

– Toimiiko? Nuija kysyi.

– Laite toimii muuten, mutta en tiedä lähteekö sanomat, kun siihen ei tule mitään kuittausta.

– Se tarkoittaa sitä, että emme saa ainakaan tukikohdasta sanomia, Rastas mietti.

– Niin, Suikkanen myönsi. – Vihollisen keskellä laitteen täytyy toimia molempiin suuntiin.

Rastas katsoi kelloaan. Se oli 14.30. Miehet istuutuivat tien viereen odottamaan. Kahden tunnin odotuksen jälkeen Rastas nousi.

– Ei sota lopu odottelulla, hän sanoi, – eikä näköjään radiolähetintäkään saada. Lähdetään soittamaan Kiviniemen kasarmilta.

– Jotakin tässä täytyy tehdä, Suikkanen myönsi. – Ei me voida loputtomiinkaan odottaa ja ihmetellä.

Miehet lähtivät kävelemään Rastaan perässä. Kasarmien edessä ollut vartiomies katseli miehiä pitkään, mutta ei yrittänyt estellä heidän menoaan.

Sisällä Rastas esitti näkemälleen kapteenille asiansa ja pyysi saada soittaa. Puhelin järjestyi nopeasti ja nyt majuri Vehniäinen tavoitettiin puhelimeen. Rastas kertoi tälle Kyyneleen viasta, mutta Vehniäinen ilmoitti lähetyksen kuuluneen hyvin ja väitti kuuluvuuden paranevan entisestään.

Muut partiomiehet odottivat nytkin Rastasta ulkona.

– Miten meni, saadaanko uusi Kyynel? Suikkanen kysyi Rastaan tultua heidän luokseen.

– Ei, nykyinen kuulemma toimii!

– Täytyy sitten uskoa, jos herrat niin väittävät!

Suikkanen otti jälleen koeyhteyden kello 18.15, mutta yhteys oli yhtä huono kuin aiemmin.

– Mitä partiojohtajana määrää? Suikkanen kysyi Rastaalta.

– Ei tässä muutakaan voida, Rastas huokaisi. – Lähdetään soitellen sotaan tai ainakin rikkinäisellä radiolähettimellä.

Partio lähti kello 21.00 Kiviniemen kasarmilta kuorma-auton kyydissä Koskenrannan kylään, missä

Rastas soitti 15. divisioonan tiedustelu-upseerille luutnantti Soismaalle, jolta tiedusteli rintamalinjan sijaintia. Tarvittavat tiedot saatuaan Rastas huokaisi. Asemasodankaan aikana mikään ei ollut vihollisen selustassa varmaa. Vaikka asiat toimisivatkin teoriassa, oli käytäntö kokonaan toista. Nyt suurhyökkäyksen aikana kaikki oli entistäkin epävarmempaa, jopa Suomen kohdalla. Partiomatkoilla miesten hengen saattoi pelastaa toimivat radioyhteydet. Nyt sekään ei tuntunut toimivan. Kaikki tuntui menevän pieleen, menisikö vielä henkikin?

2. luku

Kuorma-auto keinahteli huonokuntoisella tiellä. Auton kuljettaja painoi ylämäkeen noustessa kaasua, jolloin auton moottori valitti tuskissaan tehon loppuessa. Ennen sotaa maahamme hankitun auton moottori oli jo hajoamiskunnossa, mutta parempaakaan ei ollut tarjolla. Kuljettajana ollut parransänkinen sotamies vaihtoi vaihdetta pienemmälle. Auton päästessä mäen päälle kuljettaja virnisti voitonriemuisesti. Pian auton nopeus kasvoi alamäessä.

– Saatanan suharit, lavalla istunut Nuija kirosi tarra-
ten entistä lujemmin auton lavan reunasta kiinni.

Auto pomppi ja heilui, kunnes kuljettaja painoi
äkisti jarrua. Auto pysähtyi suuren kiven viereen. Sadan
metrin päässä välkkyi järven pinta.

– Ei tässä nyt niin kiire sotaan ole, Määttänen puus-
kahti katsellessaan ympärilleen, – että sinne pitää kii-
rehtiä henkensä uhalla.

– Herroilla on kiire saada tietoja, Nuija puuskahti.
– Eivät he sotilaiden persauksien mustelmista välitä.

Rastas nousi auton hytistä apukuskin paikalta.

– Nouskaa, niin lähdetään, hän sanoi hiljaa ja katseli
ympärilleen. Tien yllä leijui sankka pölypilvi heikosta
sateesta huolimatta.

Miehet laskeutuivat lavalta. Nuija vilkaisi vihreän ja harmaan kirjavaksi maalatun kuorma-auton kylkeä.

– Sota kuluttaa niin miehet kuin kalustonkin.

– Mitä? Rastas kysyi.

Nuija heitti repun selkäänsä ja asetti konepistoolin roikkumaan kaulaansa.

– Kunhan tupisin, hän vastasi.

– Jatketaan sitten, Rastas kehotti.

Miehet vilkaisivat vielä ympärilleen ja lähtivät sitten kävelemään Rastaan perässä.

– Päästäänköhän nyt ryssien selustaan? Määttänen kysyi sivuilleen vilkuillen.

– Tiedä häntä, Rastas vastasi. – Tärkeintä olisi, että pääsisimme sieltä poisikin.

– Eivätköhän ryssät päästä, jos nätisti kysytään, Määttänen hymähti.

Rastas ei vastannut mitään. Hän vilkaisi konepistooliaan. Aseen näkeminen ei rauhoittanut hänen mieltään lainkaan. Toimiva ase mahdollisti kuitenkin oman henkiinjäämisen, mutta kaikki oli onnen kauppaa. Sota loppuisi joskus, loppuisiko hyvä onni ennen sitä?

– Taidetaan pistää päämme ampuaispesään, Suikkanen mietti ääneen.

– Ainahan se on niin ryssien selustassa, Rastas vastasi.

Suikkanen käveli hetken hiljaisena Rastaan perässä. Sitten hän huokaisi ja totesi kuin itsekseen:

– Asemasodankin aikana sai ryssien selustassa olla varuillaan, vaikka ne puuhailivatkin siellä vain omiaan. Nyt ne juoksevat koti-Suomea kohti hullunkielto silmissä ja pistimet tanassa.

– Onhan se niinkin, Rastas myönsi. – Nyt niiden selustassa täytyy olla entistäkin valppaammin.

– Olisi saanut olla parempi ilma, Suikkanen totesi vilkaisten sateentihkuiselle taivaalle.

– Tiedä häntä, Rastas vastasi. – Ehkä sateesta on hyötyäkin. Oksat ovat märät, joten vanjat eivät kuule kulkuamme.

– Samoin on toisinkin päin, Suikkanen tuumi. – Emme mekään kuule ryssien askelia. Ajattelin myös lähetysten kannalta. Huono sää voi vaikeuttaa lähetyksiä.

– Sinähän sen parhaiten radistina tiedät, Rastas totesi. – Murehditaan huonoja asioita, kun on niiden aika. Keskitytään nyt vain tehtävään.

Partio oli saapunut kuorma-auton kyydissä Nurmijärven kautta Mustillejärville, josta miehet marssivat nyt lounaaseen. Kahden kilometrin kävelyn jälkeen Rastas pysähtyi matalan kuusikon laitaan.

– Jäädään tähän yöksi, hän sanoi ympärilleen katsellen.

– Kai tämä paikka menee siinä missä muutkin, Suikkanen vastasi.

– Sen näkee sitten.

Miehet piiloutuivat sadekankaan ja oksien alle. Alkoi pitkä odotus, mutta partiomiehet olivat tottuneet olemaan tähystystehtävissään pitkään liikkumatta.

Käki lensi kuusikon laidassa olleen pidemmän kuusen latvaan ja alkoi kukkua sydämensä kyllyydestä. Linnun laulu rauhoitti miesten mieliä. Sota väistyi ajatuksista ja tilalle tuli rentouttava tyyneys. Syvällä sisimmissään miehet tiesivät kaiken olevan vain harhaa.

Käen kukkuminenkin oli pelkästään mukavalta kuulostava valhe houkutella pikkulintu pesästään, jotta käkiemo pääsisi munimaan munansa sen pesään. Vihollisen selustassa rauhoittuminenkin voisi tietää kuolemaa. Asioissa tahtoi usein olla kaksi puolta: kaunis linnun laulu tietäisi pikkulintujen poikasille turmaa. Saman tekisi vihollisen puolella liiallinen rentoutuminen.

Rastas sulki mielensä ja koetti nukahtaa. Se oli vaikeaa, sillä tehtävä pyöri hänen mielessään eikä hän tuntenut oloaan turvalliseksi vihollisen läheisyydessä.

Suikkanen piti silmiään avoinna ja tähysti pienestä piilopaikkansa rakosesta. Samalla hän kuulosteli ympäristön ääniä. Partion Kyynel-miehenä hän oli tottunut erottamaan pieniäkin eroavaisuuksia ympäristön äänimaailmasta. Nyt mitään hälyttävää ei kuulunut, ainoastaan linnut lauloivat äänekkäästi. Suikkanen tiesi laulun olevan vain hyväksi, niin mielenterveydelle kuin turvallisuudelle. Luonnon äänet rauhoittivat jännittyneitä hermoja, mutta samalla ne toivat turvallisuutta. Kun linnut olivat paikalla, ei vaarakaan välttämättä ollut läsnä, mutta niiden pakoon lentäminen tietäisi vihollisen lähestyvän paikkaa.

Oli kesäkuun 17. päivä vuonna 1944. Vihollinen rynnisti voimalla koti-Suomea kohti. Se oli onnistunut murtaamaan valtavalla ylivoimallaan omat taisteluasemamme ja vihollisen joukot etenivät vauhdilla. Päämaja yritti järjestää perääntyviä joukkojamme tehokkaaseen puolustukseen, mutta vihollisen liikkeistä ja voimista tarvittiin tietoja. Tämän vuoksi Rastaankin johtama Mattipartio 1 oli määrätty tehtävään. Nyt miehet kyyhöttivät